

CENTRO DE ENSEÑANZA SUPERIOR ALBERTA GIMÉNEZ
ADSCRITO A LA UNIVERSIDAD PONTIFICIA COMILLAS

Guia- Dossier
Pràctiques I
Grau en Educació Primària
Curs 2020 – 2021

Guia - Dossier de Pràctiques I

1.	INTRODUCCIÓ	3
2.	AVALUACIÓ DE LES PRÀCTIQUES I.....	3
3.	TREBALL AUTÒNOM DE L'ALUMNE	4
	Evidència 1: recollida d'informació sobre els alumnes.....	4
	Evidència 2: observació sistemàtica	5
	Evidència 3: intervenció didàctica i autoavaluació	7
	Diari de pràctiques	7
	Conclusions	8
4.	FUNCIÓ DE SEGUIMENT I AVALUACIÓ.....	9
	Consideracions sobre el seguiment general de les pràctiques:	9
	Consideracions sobre el lliurament de les evidències:	9
5.	BIBLIOGRAFIA	12
6.	ANNEXOS	12

1. INTRODUCCIÓ

El present dossier resulta de concretar les directrius contingudes a la guia docent corresponent a aquestes pràctiques i als *Documents Marc*, tant dels Graus en Educació com del Grau en Educació Primària. Els tres documents són de referència i, per tant, de lectura obligada. En concret, el *Document Marc per a les pràctiques del Grau en Educació Primària* especifica quines són les funcions dels tutors, tant del CESAG com dels centres de pràctiques, i dels alumnes; per la seva rellevància, convé consultar-les i tenir-les presents en tot moment.

En tot cas, el present document especifica, fonamentalment, les pautes de treball i de seguiment i avaluació del procés de Pràctiques I. Les instruccions aquí contingudes i l'organització temporal de les pràctiques han de ser considerades per l'alumne, motiu pel qual es recomana adoptar aquest document com a referent al llarg de tot el procés.

Finalment, l'entorn virtual de Pràctiques del Grau en Educació Primària recull tots els documents de referència, i serveix com a plataforma per a la publicació de notícies i comunicacions.

Es recorda que la gestió de les pràctiques requereix de diversos tràmits administratius. Alguns d'ells permeten que *Conselleria d'Educació* autoritzi, per a cada alumne, la realització de les seves pràctiques. A tal efecte, els alumnes hauran de presentar, de forma obligatòria, documents de diversa naturalesa, exigits per l'Administració Educativa¹. Els alumnes rebran informació respecte de quina documentació han de lliurar i dels terminis per fer-ho, a través de correu electrònic i/o entorn virtual. La no presentació d'algun d'aquests documents dins el termini podria suposar la no autorització de les seves pràctiques.

Pel que fa al paper de l'alumne en les pràctiques, es seguirà l'establert al Document Marc. En tot cas, s'espera de l'alumne una incorporació activa i progressiva a les funcions docents, molt més enllà de la necessària funció d'observació. Malgrat la proposta de treball pedagògic implícit en aquest procés de pràctiques es centri molt en la recollida d'informació, es preveu que l'alumnat participi al màxim de la vida a l'aula, planificant, dissenyant i valorant propostes educatives ajustades a l'aula i a l'escola, i participant de tot el que això suposi en el dia a dia. A les Pràctiques I resulta essencial iniciar la construcció del propi perfil docent, sustentat en l'autoconeixement i en el plantejament d'idees, creences i principis educatius.

Quant a l'organització temporal, les Pràctiques I es desenvolupen a les escoles durant el segon semestre, des de dia 2 de febrer fins a dia 21 de maig, combinant un període extensiu (assistència sols els dimarts, des del inici fins dia 4 de maig) i un període intensiu (des de l'10 de maig fins al 21 de maig).

2. AVALUACIÓ DE LES PRÀCTIQUES I

Tal com s'estableix a la guia docent de Pràctiques I, els instruments d'avaluació són: la rúbrica d'heteroavaluació (que farà el tutor o la tutora del centre), la rúbrica d'autoavaluació (que farà el propi alumne) i les produccions diverses que l'alumnat realitza durant les pràctiques (que inclou un conjunt d'evidències i el diari de pràctiques, que

¹ La persona responsable de recollir i presentar aquesta documentació és Ana Core.

valorarà el tutor o la tutora del CESAG, i una autoavaluació). Els diferents elements tenen un pes diferent en la qualificació².

Les evidències i el diari es construeixen des del inici del període presencial al centre de pràctiques fins a la seva finalització, i es van revisant durant aquestes setmanes, per tal que es pugui obtenir *feedback* respecte de la seva adequació formal, així com respecte de l'ajust a les instruccions proporcionades i a la seva naturalesa pedagògica (rellevància, pertinència, entre d'altres). En aquest sentit, s'espera dels alumnes que recullin i integrin aquelles pautes i orientacions per a la millora que els proporcionen els seus tutors o les seves tutores. Les tutories establertes, però també aquelles que l'alumne pugui sol·licitar, constituïrien l'espai més adient per a la resolució de dubtes i la recerca d'orientacions.

En els propers apartats es concreten instruccions tant pel diari com per les evidències, i s'estableix el mecanisme de seguiment de les pràctiques durant el període presencial a l'escola.

3. TREBALL AUTÒNOM DE L'ALUMNE

Al llarg de les pràctiques l'alumne elaborarà un treball personal, fruit de les funcions desenvolupades dins l'escola, però també com a resultat del treball autònom de reflexió i d'anàlisi. Aquests produccions serien les següents:

- tres evidències (es presenten a continuació),
- el diari,
- una autoavaluació,
- les conclusions finals.

El document final en què es presentin aquestes produccions haurà d'incloure una portada amb les dades de l'alumne i del centre de pràctiques, alhora que una bibliografia (s'entén que l'alumne haurà fet algunes consultes bibliogràfiques per fonamentar les pròpies reflexions). Es poden afegir, si cal i si complementen informació que l'alumne trobi necessària, alguns annexes (degudament citats al contingut, ubicats al final del document, i ordenats).

Evidència 1: recollida d'informació sobre els alumnes

Donat que s'espera dels alumnes que realitzin intervencions didàctiques (algunes es concretaran a l'evidència 3), es proposa realitzar un treball previ de coneixement del centre educatiu, de l'aula i dels alumnes del grup classe, amb la finalitat d'ajustar-hi al màxim el procés d'ensenyament-aprenentatge.

Aquest coneixement es pot construir en base a les observacions que faci el propi alumne i en base al que es demani als docents que intervenen amb el grup (en tot moment s'hauria de fer referència a la forma com s'ha obtingut la informació). En tot cas, convé anar recollint la informació al diari per tal d'evitar-ne la pèrdua.

Quant a la estructura de l'evidència, hi ha tres grans blocs d'informació bàsica que caldria incorporar a fi d'assegurar l'adequació de les intervencions a les característiques i recursos del centre i de l'aula, i a les característiques i necessitats dels alumnes:

² Els alumnes poden consultar la base per al càlcul de les qualificacions a l'arxiu Excel disponible al campus virtual, a on trobaran el pes atorgat a cada element.

- a) Informació relativa al centre: descripció general del centre, etapes, línies, serveis complementaris, accessibilitat i estructura organitzativa (es pot adjuntar organigrama).
- b) Informació relativa a l'aula (podria fer-se un plànol i incloure's fotografies): distribució de l'espai, mobiliari, elements fixos i mòbils, decoració general, informació disponible a parets, vidres, i demés, recursos materials i forma com estan distribuïts i ordenats.
- c) Informació relativa als alumnes³:
 - Nombre d'alumnes, edat i sexe
 - Procedència / origen
 - Nivell sociocultural
 - Grau de coneixement i ús de les llengües oficials (oral, escrit)
 - Trets generals del grup-classe: grau de participació, clima d'aula, rols socials, patrons de conducta, entre d'altres.
 - Naturalesa de les relacions entre els alumnes
 - Nivell general de competència curricular (a grans trets i com a mínim a nivell instrumental)
 - Necessitats educatives generals del grup classe (**no** d'alumnes concrets)
 - Implicació de les famílies en el procés d'aprenentatge (a casa i relacions amb l'escola)
 - Estil d'aprenentatge (via principal d'accés a la informació, atenció sostinguda, capacitat per realització de tasques mecàniques, motivació —intrínseca i extrínseca—, necessitat de seguiment i supervisió durant les tasques).

Evidència 2: observació sistemàtica

La funció educativa dels docents es desenvolupa en paral·lel al procés d'observació i anàlisi de la realitat educativa sobre la qual s'intervé. Aquesta anàlisi, per tal de ser ajustada i justa, cal que es sustenti en un procés objectiu de recollida d'informació. El fet que molta d'aquesta informació es reculli a través de l'observació pot dur aparellats biaixos que restarien fiabilitat a la informació recollida, com les pròpies creences dels docents, la immediatesa de la major part de les intervencions, o la quantitat d'esdeveniments i interaccions que tenen lloc a l'aula.

Per aquest motiu, es proposa un treball específic de recollida sistemàtica d'informació sobre un aspecte de la funció docent, a elecció de l'alumne en funció de les seves inquietuds pedagògiques i del que li estigui oferint el context en què realitza les seves pràctiques. És essencial que l'alumne seleccioni algun aspecte que vertaderament li generi curiositat o li generi interrogants, i per això podria ser molt pertinent una lectura acurada del propi diari.

Quant a les possibilitats, es podrien trobar implícites a alguna de les següents categories:

- Variables del procés d'ensenyament dels docents (forma com es presenten les tasques i/o es proporciona informació als alumnes; forma com es regula la participació dels alumnes; feedback que es dona; funció de seguiment de la feina dels alumnes; organització d'agrupaments; selecció i ús de recursos materials; tipus d'aprenentatge que es promou; organització i presentació de continguts, o d'altres variables del context que puguin ser d'interès).
- Gestió del grup classe (normes, rutines, dinàmiques, forma en què s'aborden conflictes, com s'estableix la relació amb els alumnes, ús de reforços i càstigs,...).

³ S'han de consultar els dos documents complementaris a l'entorn virtual de pràctiques ('Estil d'aprenentatge' i 'Document de suport per l'evidència 1), per tal completar aquesta evidència (ambdós constitueixen una guia per a la recollida d'informació).

- Organització social de l'aula (responsabilitats i funcions, interaccions i interdependència a l'aula,...).

Dos dels seminaris en gran grup es dedicaran a treballar la forma com es dissenya un instrument per a l'observació sistemàtica i les decisions prèvies i posteriors que implica aquest procés de recollida d'informació.

En qualsevol cas, es presenta una relació de les decisions que s'han de prendre per confeccionar l'instrument:

- **Tipus d'informació** que convé més recollir: qualitativa, quantitativa o mixta. Si és quantitativa, convé demanar-se: freqüència, durada, número de X,... Si és qualitativa, convé crear una llegenda que expliqui què representa cada etiqueta que hem usat per recollir la informació. Els elements d'aquesta llegenda representarien la forma com es presenta a la realitat el fenomen que es vol observar. Per exemple, si es vol observar el clima d'aula, i tenim en compte aspectes com "to de veu", "ajuda proporcionada", "comentaris positius" "comentaris negatius", entre d'altres, haurem de preveure "com" podria ser aquest to de veu, "com" qualificarem l'ajuda proporcionada, "de quina naturalesa" podrien ser els comentaris positius, i el mateix pels negatius. Les etiquetes que trobaríem a la llegenda serien les que ens descriurien aquesta naturalesa i aquesta forma com es donen aquests aspectes a la realitat (exemple: respecte dels comentaris positius)
- **Sistema d'organització i presentació d'aquesta informació:** en una o varies taules o en una taula combinada, entre d'altres. És convenient presentar informació sobre el context en què es recull la informació (lloc, hora i altra informació rellevant dins la situació en què es fa l'observació).
- **Moments en què es pot recollir la informació que interessa:** anticipar i preveure els moments del dia i les situacions en què el context ens podria proveir d'aquesta informació, per assegurar unes bones condicions pel registre d'aquesta informació i evitar-ne la pèrdua.

A més a més, seria convenient que es sotmetés a prova l'instrument abans d'iniciar de manera formal el procés de recollida d'informació; aquesta prova pilot possibilitaria localitzar limitacions de l'instrument i, per tant, es disposaria de marge per realitzar correccions i ajustar al treball de camp l'eina que s'ha dissenyat.

L'estructura eix de l'evidència contindrà els següents elements:

A. Investigació de camp.

1. Nom de la dimensió o variable concreta sobre el qual es vol realitzar un procés d'observació sistemàtica.
2. Descripció dels motius d'ordre pedagògic que justificaren la seva elecció.
3. Relació de les categories que representarien la dimensió o la variable seleccionada.
4. Instrument confeccionat per a la recollida sistemàtica d'informació (en blanc, sense emplenar).
5. Resultats de la recollida d'informació: per una banda, de totes les sessions (ben organitzats), i per una altra banda, resumits i sintetitzats de manera global. Convé fer ús de recursos estadístics essencials.
6. Relació de qüestions i interrogants que es deriven de la informació recollida.

B. Procés d'investigació realitzat.

1. Breu descripció de les condicions generals en què ha tingut lloc el procés de disseny i de recollida d'informació.
2. Valoració personal i anàlisi de la informació recollida.

Evidència 3: intervenció didàctica i autoavaluació

En aquesta evidència l'alumne reflecteix un disseny didàctic propi que, en tot cas, haurà d'implementar i avaluar. Un aspecte essencial d'aquest procés és el moment de prendre decisions sobre el disseny i que, en la mesura del que sigui possible, ha de fer-se de manera autònoma tot i que coordinada amb el tutor o la tutora del centre. En aquest sentit, caldrà decidir en el context de quin o quines àrees es programa, sota quin eix de contingut, i durant quant de temps (mínim dues sessions). Més específicament, l'alumne haurà de prendre decisions relatives a què, com i quan ensenyar i avaluar, tot considerant el coneixement adquirit durant les pràctiques respecte de com són els alumnes i com és el context aula-escola (la primera evidència hauria de proporcionar tota la informació necessària per ajustar-hi el disseny).

Mantenir converses amb el tutor, adonar-se'n de quins són els interessos i necessitats dels alumnes, fer seguiment de les seves competències, recollir informació respecte de les millors condicions en què aprenen, consultar la programació concreta del període intensiu, i altres accions similars, són actuacions que s'haurien de desplegar. En aquest sentit, la informació continguda a la primera evidència així com el registre efectuat al diari seran fonts d'informació d'ús necessari; de fet, la no adequació de la proposta didàctica a la informació continguda a la primera evidència es considerarà negativament.

Quant a l'estructura de l'evidència, tindrà tres apartats:

- Disseny didàctic (programació): cal especificar per a quin grup classe, eix de contingut i àrees es programa, i s'hi ha d'incloure tota la informació relativa a què (competències, objectius i continguts), com (descripció de metodologia, recursos materials i personals, espai i activitats) i quan (temporalització) ensenyar, així com què avaluar, (criteris d'avaluació), com avaluar (instruments), i quan avaluar (moments - activitats en què es farà avaluació). El contingut que s'ha d'incloure és independent del nombre de sessions realitzades (malgrat sols siguin dues, cal incloure tota aquesta informació).
- Implementació didàctica: es recolliran les modificacions i canvis que s'hagin hagut de realitzar respecte del disseny inicial, sessió per sessió.
- Avaluació (reflexió-valoració), on s'inclouran les valoracions i propostes de millora respecte de:
 - el propi disseny (grau d'adequació i ajust al context –centre, aula, alumnes, i grau en què la programació ha possibilitat la consecució dels objectius per part dels infants)
 - la implementació de la seqüència didàctica (capacitat per improvisar, prendre decisions a mida que s'intervé, per fer canvis davant imprevistos o errades en la programació o altra informació que il·lustri la forma com s'ha desenvolupat el propi disseny)
 - el propi paper desenvolupat com a docent (capacitat per promoure l'aprenentatge, per comunicar-se de forma adequada amb els alumnes, per gestionar el grup classe, per adequar-se a les necessitats del grup).

Diari de pràctiques

El diari és un dels instruments d'avaluació de les pràctiques. La seva importància radica en el fet que constitueix un element essencial per plasmar i fer visibles quines són les qüestions més significatives del procés d'aprenentatge que realitza l'alumne durant les pràctiques a l'escola. En ell, pot reflectir els aspectes que li criden l'atenció, les preguntes que li genera la realitat observada, les reflexions que emergeixen com a resultat de la seva interacció amb

aquesta realitat, els aspectes que veu susceptibles de millora, les pròpies intervencions, etc. Tot plegat, i sempre que s'abordi des del criteri pedagògic, representaria el procés formatiu desenvolupat, en la mida en què informaria al tutor del CESAG de tot allò que l'alumne fa, observa, es qüestiona, aporta, analitza, etc.

Al *Document Marc de les Pràctiques del Grau en Educació Primària*, s'estableix tant la forma com s'entén el diari de pràctiques com les principals orientacions per a la seva realització, que es presenten a l'annex 2 del present document.

Conclusions

El procés de pràctiques ha de finalitzar amb unes conclusions⁴, a les quals:

- es descriguin 3 aportacions del centre de pràctiques al desenvolupament del propi perfil com a docent, indicant (per a cada una) quina importància tenen.
- es descriguin 3 oportunitats d'actuació i d'aprenentatge que s'esperaven per part del centre de pràctiques i que no s'hagin materialitzat una vegada arribat al final, explicant en quina mesura han pogut influir negativament en el propi procés formatiu (funcions que no s'han pogut exercir, actuacions que no s'han pogut dur a terme, agents amb els que no s'ha pogut interactuar o intervenir, etc.).
- es sintetitzin els principals aprenentatges, per la qual cosa es plantegen les següents qüestions com a guia: et trobes en el mateix punt ara que quan començares les pràctiques?, has pres consciència d'estar en pitjor/millor situació de la què pensaves?, has avançat?, en quines qüestions concretes (habilitats, coneixements, actituds, creences, sensibilitat, recursos)?, què diries que t'ha ajudat en aquest sentit?, com creus que actuaràs en el futur considerant el que acabes de comentar?,...
- es formulin dos o tres objectius de millora i d'aprenentatge per al futur, com a mínim (cal tenir en compte que han de ser del tot coherents amb el que s'hagi plantejat al llarg de les evidències i/o del diari). Indicar quin/s d'aquests objectius es voldria prioritzar al següent període de pràctiques i quin/s s'hauria/en d'anar desenvolupar durant aquests anys, abans de finalitzar els estudis de grau. Especificar què caldria fer per aconseguir aquests objectius, és a dir: quines coses faràs, amb qui podries col·laborar per fer-les, en quins terminis, i com i quan comprovaràs la teva evolució al respecte.
- es presenti una frase (pot ser pròpia o aliena –sempre que se'n indiqui la procedència-) que reflecteixi el propi procés en aquesta assignatura. Explicar per què s'ha escollida i què representa al context de les pròpies pràctiques.

En tot cas, cal considerar que les conclusions:

- Han de ser **concretes i específiques**, per tant, cal fugir d'informacions massa globals, ambigües, òbvies o indeterminades.
- Han d'estar **contextualitzades**, és a dir, han de tenir sentit dins el conjunt del que s'ha reflectit al diari, a les evidències i al llarg de les tutories.
- Han d'estar estrictament **connectades a un mateix**.

⁴ Les tutories realitzades al CESAG poden contribuir a fer visibles les consecucions de l'alumne i a definir els àmbits de millora en relació al seu procés formatiu, tot i que cal que mantingui en tot moment una actitud de autoobservació i autoavaluació. En aquest sentit, el diari de pràctiques constitueix una eina essencial per a la recollida d'informació.

4. FUNCIO DE SEGUIMENT I AVALUACIO

La funció de seguiment que es realitza des del CESAG s'orienta a la millora del procés formatiu de l'alumne. Es tracta d'un procés en què el tutor o la tutora acompanya a l'alumne gràcies a la informació que aquest i el tutor o la tutora de l'escola li proporcionen. Aquest acompanyament té una naturalesa estrictament pedagògica, la qual cosa implica ajudar l'alumne a adonar-se'n de quines són les coordenades més rellevants del seu procés, comprendre el paper que està exercint a l'aula, obrir-li interrogants, potenciar la reflexió i l'anàlisi educatives ajudar-li a detectar necessitats de formació, facilitar-li l'adquisició de recursos que li permetin millorar, i contribuir a la definició d'objectius formatius.

Aquesta funció s'exerceix durant les tutories de seguiment que es realitzen durant el període presencial, i que també es centren en el seguiment del treball autònom que està realitzant l'alumne (evidències, diari, etc.). En finalitzar l'avaluació del procés de pràctiques, el tutor o la tutora mantindrà una entrevista final individual amb cada alumne on es proporcionarà feedback d'aquest procés i es recolliran les principals consecucions i els objectius de millora del futur. D'això se'n farà registre a una acta, de la que l'alumne tindrà una còpia.

Consideracions sobre el seguiment general de les pràctiques:

Com a molt tard el segon dia des del inici del període presencial al centre, l'alumne haurà de proporcionar, a través de l'entorn virtual, una còpia del seu horari al centre, i haurà de confirmar al seu tutor o a la seva tutora les dades de contacte del tutor o la tutora de l'escola. Es recorda que les hores complementàries són de **rigorós compliment**.

Els alumnes assistiran al CESAG setmanalment per realitzar el seguiment amb el seu tutor o la seva tutora de pràctiques. L'assistència, tal com s'estableix al *Document Marc*, és obligatòria, motiu pel qual i se'n farà seguiment de la seva assistència. Convé que justifiqui la seva absència, si escau, amb la major antelació possible (la no justificació tindrà efectes en la qualificació). Cal tenir en compte què es considera falta justificada (consultar *Document Marc*) així com que les faltes no justificades penalitzaran a la qualificació final (-0.5).

En tot cas, cada tutor o tutora podrà convocar als seus alumnes quan ho consideri convenient, en funció de les necessitats detectades i del desenvolupament de les pràctiques, ja sigui en grup o de manera individual. Així mateix, cada tutor o tutora plantejarà al principi als seus alumnes quina serà la dinàmica de funcionament del seguiment i de les seves tutories, com es comunicarà amb els alumnes, on es faran les tutories, com es farà la revisió de les evidències, i qualsevol altre pauta que es consideri adient.

Els alumnes poden demanar tutories individuals per tal de discutir aspectes de les pràctiques, rebre assessorament, realitzar consultes, o fer qualsevol altra demanda vinculada amb el seu procés. Convé que la sol·licitud es faci amb la màxima antelació possible, per tal que el seu tutor o la seva tutora s'hi pugui organitzar.

Consideracions sobre el lliurament de les evidències:

Les evidències tindran dates de lliurament que caldrà complir per tal d'obtenir-ne *feedback*; fora de la data establerta el tutor corresponent podria decidir no fer *feedback* si considera que l'alumne ha sobrepassat en excés i de manera no justificada la data de lliurament. Cal tenir en compte que les pràctiques, com la resta de les assignatures dels estudis de grau, tenen un important component de procés que no es pot ignorar, tant en relació a la formació com en relació a l'avaluació. En aquest sentit, si l'alumne no realitza els lliuraments corresponents en les dates indicades (i per tant no rep ni incorpora el corresponent feedback) s'entén que no realitza cap procés, la qual cosa afectaria seriosament a la seva qualificació.

En tot cas, el tutor o la tutora es reserva el dret d'ajustar dates de lliurament en funció del procés que segueixen els seus alumnes. Per això, es prega tenir en compte que els moments en que els alumnes lliuren les evidències a un tutor o un altre, o fins i tot a un mateix tutor no necessàriament seran les mateixes.

En tot cas, és molt important assegurar-se que es comprenen les instruccions i el sentit de les evidències, així com aclarir dubtes al respecte, abans de realitzar-les. Respecte de les conclusions, cal tenir en compte que aquestes convé recollir-les mínimament a mida que es realitzin les pràctiques, perquè malgrat tenen una funció de tancament del procés, reflecteixen molt del que ha esdevingut durant aquest i per tant, quan es realitzen exclusivament al final, existeix el risc que algunes d'aquestes conclusions, quedin ignorades, desconsiderades o oblidades.

La data de lliurament de totes les produccions està publicada al cronograma inclòs a la guia docent i al present document. En tot cas, quant al lliurament de les evidències, el que es proposa és una presentació en l'estat més complet possible, que proporcionarà informació al tutor o la tutora sobre la manera com s'està enfocant, així com sobre l'adequació respecte del que es demana. Els tutors en faran *feedback*, que s'espera l'alumne incorpori a mida que transcorren les pràctiques, fins al moment de lliurar la versió final de cada evidència. El grau en què s'incorpora el *feedback* del tutor es tindrà en compte en la qualificació de les evidències.

A continuació es presenta una taula que recull informació respecte del contingut principal tant del treball presencial com del treball autònom de cada una de les setmanes del segon semestre (tot i que podria variar per tal d'ajustar-se a les necessitats del procés de pràctiques). La funció principal d'aquesta taula és la de clarificar i ordenar en el temps les diferents tasques a fer i donar visibilitat al contingut principal de cada sessió de seguiment; tot plegat amb la intenció de facilitar el treball autònom dels alumnes. S'usen colors per tal de facilitar el seguiment de la informació.

CRONOGRAMA DETALLAT DE LES PRÀCTIQUES I		
Setmana	Descripció del treball presencial	Descripció del treball autònom
1 (de 1 a 5 febrer)	Divendres: segon seminari informatiu en gran grup (el primer haurà tingut lloc durant la setmana del 11 al 15 de novembre).	Lectura de materials de referència del campus virtual.
	Dimarts: assistència al centre de pràctiques.	Elaboració del diari . Revisió d'instruccions de la primera evidència .
2 (de 8 a 12 febrer)	Divendres: seminari sobre diaris de pràctiques en gran grup.	Elaboració del diari .
	Dimarts: assistència al centre de pràctiques.	Inici de la primera evidència .
3 (de 15 a 19 febrer)	Divendres: tutoria de pràctiques (petit grup o individual). Aclariment de dubtes respecte de la primera evidència .	Elaboració del diari .
	Dimarts: assistència al centre de pràctiques.	Realització de la primera evidència .
4 (de 22 a 26 febrer)	Divendres és festiu (recerca d'un dia alternatiu): primer <i>feedback</i> de la primera evidència . Recollida d'interessos respecte de la segona evidència i aclariment de dubtes.	Elaboració del diari .
	Dimarts: assistència al centre de pràctiques.	Revisió d'instruccions de la segona evidència . Realització de la primera evidència , i incorporació del <i>feedback</i> .
5 (de 1 a 5 març)	Divendres: seminari sobre observació sistemàtica en gran grup (temàtica de la segona evidència).	Elaboració del diari .
	Dimarts: assistència al centre de pràctiques.	Inici de la segona evidència (punts 1 i 2). Realització de la primera evidència .
6 (de 8 a 12 març)	Divendres: tutoria de pràctiques (petit grup o individual). Seguiment del procés de pràctiques a l'escola. Revisió de diaris . Primer	Elaboració del diari . Finalització de la primera evidència .

	<i>feedback</i> de la segona evidència (punts 1 i 2). Dimarts: assistència al centre de pràctiques.	Realització de la segona evidència .
7 (de 15 a 19 març)	Divendres: Seminari-taller segona evidència . Seguiment del procés de pràctiques a l'escola. Segon i darrer <i>feedback</i> de la primera evidència . Dimarts: assistència al centre de pràctiques.	Elaboració del diari . Realització de la segona evidència . Incorporació de <i>feedback</i> de la primera evidència .
8 (de 22 a 26 març)	Divendres: tutoria de pràctiques (petit grup o individual). Seguiment del procés de pràctiques a l'escola. Segon <i>feedback</i> de la segona evidència (punts 3 i 4). Dimarts: assistència al centre de pràctiques.	Elaboració del diari . Realització de la segona evidència .
9 (de 29 març a 2 abril)	Divendres: tutoria de pràctiques (petit grup o individual). Seguiment del procés de pràctiques a l'escola. Revisió de la rúbrica d'autoavaluació i reflexió respecte del propi procés. Dimarts: assistència al centre de pràctiques.	Elaboració del diari . Realització de la segona evidència . Realització d'un primer esborrany de la rúbrica .
10 (de 5 a 9 abril)	Vacances	Elaboració del diari . Realització de la segona evidència .
11 (de 12 a 16 abril)	Divendres: tutoria de pràctiques (petit grup o individual). Seguiment del procés de pràctiques a l'escola. Tercer i darrer <i>feedback</i> segona evidència (punts 5-i 6). Aclariment de dubtes respecte de la tercera evidència . Dimarts: assistència al centre de pràctiques.	Elaboració del diari . Realització de la segona evidència .
12 (de 19 a 23 abril)	Divendres: seminari sobre anàlisi de la pràctica educativa en gran grup. Dimarts: assistència al centre de pràctiques.	Elaboració del diari . Revisió d'instruccions de la tercera evidència . Finalització de la segona evidència (amb incorporació de <i>feedback</i>).
13 (de 26 a 30 abril)	Divendres és festiu (recerca d'un dia alternatiu): tutoria de pràctiques (petit grup o individual). Seguiment del procés de pràctiques a l'escola i de l'estat de les evidències. Dimarts: assistència al centre de pràctiques.	Elaboració del diari . Realització de la tercera evidència (disseny de la intervenció i elaboració de la rúbrica). Revisió global de l'estat en què estan les evidències, i actualització.
14 (de 3 a 7 maig)	Divendres: tutoria de pràctiques (petit grup o individual). Seguiment del procés de pràctiques a l'escola. Revisió de les instruccions relatives a les conclusions . <i>Feedback</i> de la tercera evidència . Dimarts: assistència al centre de pràctiques.	Elaboració del diari . Realització de la tercera evidència (descripció i valoració de la intervenció realitzada).
15 (de 10 a 14 maig)	Assistència diària al centre de pràctiques (període intensiu). Tutoria de pràctiques amb adaptació d'horari (horabaixa). Seguiment del procés de pràctiques a l'escola. Aclariment dels darrers dubtes sobre e sobre les pròpies produccions.	Elaboració del diari . Inici de les conclusions . Realització de la tercera evidència i incorporació del <i>feedback</i> .
16 (de 11 a 21 maig)	Assistència diària al centre de pràctiques (període intensiu). Tutoria de pràctiques amb adaptació d'horari (horabaixa). Seguiment del procés de pràctiques a l'escola (inclou el de la visita realitzada a l'alumne). Aclariment dels darrers dubtes sobre les pròpies produccions.	Elaboració del diari . Elaboració de les conclusions i revisió global.
17 (de 24 a	Seminari de valoració final.	

28 maig)		
18		
19 (de 7 a 11 juny)		Lliurament de totes les produccions (evidències, diari, conclusions i autoavaluació).
20 o 21	Entrevista de valoració final amb l'alumne, per tancar el procés de pràctiques (es genera acta i és d'assistència obligatòria).	

5. BIBLIOGRAFIA

- Benito, A.; Cruz, A. (Coords). (2005). *Nuevas claves para la docencia universitaria en el Espacio Europeo de Educación Superior*. Madrid: Narcea
- Bordas, I; Cabrera, F.A. (2002). L'avaluació de l'alumnat a la universitat. *Educar*, 28, 61-82.
- De Miguel, M. (2006c). *Modalidades de enseñanza centradas en el desarrollo de competencias. Orientaciones para promover el cambio metodológico en el Espacio Europeo de Educación Superior*. Universidad de Oviedo.
- Keim, L; Carandell, Z; Esteve, O. (2006). El portfoli en la formació del professorat: un instrument al servei de la reflexió en i sobre la pràctica docent. *Revista de didàctica de la llengua i de la literatura*, 39 35-48.

6. ANNEXOS

ANNEX 1. La carpeta d'aprenentatge⁵

Què és una carpeta d'aprenentatge?

La carpeta d'aprenentatge és una "col·lecció selectiva, deliberada i variada de treballs fets per l'estudiant en què es reflecteixen els esforços, progressos i aprenentatges en una àrea específica al llarg d'un període de temps" al qual l'alumne "projecta la diversitat d'aprenentatges interioritzats" (Bordas i Cabrera, 2002 :76).

La carpeta d'aprenentatge recull el treball realitzat per l'alumne al llarg de les seves pràctiques, que adopta la forma d'evidències, a les quals la informació queda reflectida de forma organitzada i sistematitzada. Per aquest motiu, en alguns casos es proporcionen unes estructures mínimes a considerar⁶. En tot cas, l'alumne té l'opció d'acordar amb el seu tutor o la seva tutora la forma com es pot completar i/o adaptar aquesta estructura bàsica. Les produccions recollides a la carpeta d'aprenentatge informen al propi alumne i a altres agents del procés formatiu que ha realitzat, i permeten evidenciar els seus esforços i fites assolides en relació als objectius d'aprenentatge i als resultats d'aprenentatge establerts prèviament. Per això, com més clara, completa i transparent sigui, més visible serà el procés formatiu de l'alumne. En tot cas, per poder accedir al coneixement i a la valoració de la qualitat dels aprenentatges que s'evidencien a la carpeta d'aprenentatge, es requereix un abordatge profund del seu contingut; és a dir, es requereix un tractament que vagi més enllà de la dimensió estrictament descriptiva, per concedir espai a l'anàlisi de la realitat de la que s'hi ha participat, el contrast entre fonamentació pedagògica i pràctica educativa, la reflexió sobre actuacions desenvolupades i/o observades, la valoració justificada d'accions educatives pròpies i alienes, la fonamentació de les pròpies visions o propostes, etc.

⁵ S'inclou aquesta informació donat que es demana als alumnes que realitzin produccions diverses lligades al seu procés de formació.

⁶ Sovint, aquestes estructures es presenten en forma de taula de doble entrada. Es pot prescindir d'aquest recurs sempre i quan es mantingui la funció que compleix la taula: presentar les relacions existents entre informació de diferent naturalesa.

La carpeta d'aprenentatge és, per tant, una estratègia al servei de l'aprenentatge i de l'avaluació. A més, constitueix un instrument d'avaluació, i des d'aquesta dimensió, es fonamenta en la idea que l'avaluació determina la forma com un estudiant es planteja el propi procés d'aprenentatge.

Cal tenir en compte respecte de la carpeta d'aprenentatge que:

- És una eina formativa basada en la reflexió que cerca la millora i que acompanya l'alumne al llarg del seu procés d'aprenentatge.
- El seu propòsit és el de mostrar el procés de formació, millora i canvi experimentat. Això suposa aportar evidències del procés d'aprenentatge seguit, seleccionant aquelles que permetin documentar el canvi experimentat per l'alumne, i reflexionant sobre les aportacions dels diferents treballs i accions. Així mateix, implica evidenciar les relacions que l'alumne estableix entre fonamentació teòrica i praxis educativa.
- Es vertebra al voltant del què es fa, per què es fa, com es fa, i com es podria canviar o millorar. En aquest sentit, estimula l'observació de la pròpia pràctica i el propi procés per tal de reflexionar-hi, facilitant la construcció de noves estratègies de formació i d'aprenentatge.
- Hauria de permetre el contrast entre moments diferents: un moment inicial o situació de partida, un desenvolupament i un estat final que permeti identificar un nou punt de partida, diferent del inicial. Per això, caldria distanciar-se, d'alguna manera, de la pròpia actuació, per tal d'observar-la des de la major objectivitat possible.

Orientacions per a la seva elaboració:

- Donat que la seva elaboració requereix d'un determinat nivell d'autodisciplina, de constància i de responsabilitat, convé organitzar-se de manera molt clara: usar el cronograma del dossier per anotar les dates de lliurament, preveure els moments setmanals que s'hi destinaran a la seva elaboració, fer una planificació més detallada i personal per a l'elaboració de les diferents evidències i del diari, etc.
- Convé seguir instruccions, estructures i pautes quan aquestes es proporcionin, i en el cas dels cursos en què les estructures són obertes, convé crear-ne unes al principi, quan es prenguin les decisions relatives al seu contingut.

Aspectes formals⁷:

La carpeta d'aprenentatge ha de complir amb les **condicions mínimes d'adequació** quant als aspectes formals (tipus de lletra, interlineat, marges, inserció de cites, referències bibliogràfiques, annexes, etc.). Així mateix, s'ha de tenir cura de la correcció ortogràfica i gramatical així com de l'ús i adequació de la terminologia pròpia de la professió docent. En la valoració de la carpeta d'aprenentatge es tindran en compte aquestes qüestions i podran suposar-ne el suspens.

ANNEX 2. El diari de pràctiques

⁷ Per a una major adequació formal, convé utilitzar referents adequats. Podreu consultar al campus virtual alguns recursos d'ajuda, com les principals instruccions provinents del Manual de normes APA (disponibles a <http://normasapa.com/>) i/o alguns documents de referència, com les *Orientacions metodològiques per a la presentació de treballs acadèmics*, elaborades per un equip de la Universitat de les Illes Balears, disponible a http://fii.uib.cat/digitalAssets/125/125894_Orientacions-metodololgiques_25_06_2017-versio_revisada.pdf.

Què és un diari?

El diari és un document personal en el qual l'alumne comunica, d'alguna forma, qui és com a mestre en pràctiques, com actua, què fa a l'aula i/o l'escola, com s'hi sent, què li preocupa, què li interessa, què observa,... En aquest sentit, és un instrument de recollida d'informació on es registren de forma continuada sensacions, vivències, inquietuds, sentiments, pensaments, hàbits, accions o percepcions.

Per altra banda, al seu diari l'alumne reflecteix allò que viu i allò que aprèn, i per tant, es pot dir que el seu diari està viu: mostra les relacions que s'estableixen, il·lustra arguments o processos reflexius, dóna a conèixer el significat o el sentit que l'alumne atorga allò que viu, informa dels processos de presa de decisions i dóna testimoni de les postures que s'adopten davant la realitat.

El diari pot constituir, per tot això, un instrument per a la millora de la comprensió de la realitat i de si mateix, sempre i quan se'l deixi parlar i es mantingui una postura activa de construcció d'aprenentatges, de comprensió de la realitat, de recerca de significats, etc. Al diari s'estableix, d'alguna manera, un diàleg entre l'alumne en procés de formació i el mestre que es troba en construcció. Tot això té com a marc de referència el propi procés formatiu com a docent i per tant, el contingut del diari es caracteritza per la seva rellevància des del punt de vista pedagògic. Des d'aquest punt de vista, el diari és més analític, introspectiu i reflexiu.

Finalment, el diari té una vessant instrumental important en el sentit que registra i documenta la realitat per a un ús posterior (en aquest cas, a les evidències es 'reconstrueix el diari'). Com més treballat estigui el diari, més treballat podran estar les evidències. Des d'aquest punt de vista, el diari és més descriptiu. Aquestes dues vessants han de ser combinades i s'han de trobar equilibrades.

De tot el que s'ha esmentat fins ara, es deriva el fet que el diari no segueix els mateixos patrons quant a formalitat que una evidència. En aquest sentit, el diari és més anàrquic, no té perquè seguir una estructura estable (tot i que pot donar-se continuïtat als fils de contingut oberts) i està molt més subjecte a la immediatesa del moment en què es recull i registra informació. Si es tenen dubtes al respecte, convé parlar-ne amb el tutor o la tutora, malgrat s'abordarà en algun seminari i es farà feedback durant els primers dies de pràctiques.

Què ha de incorporar un diari? Orientacions generals⁸

- Definició del propi punt de partida quant al perfil docent, quina és la concepció inicial sobre les pròpies habilitats, coneixements i competències en general, quins objectius es plantegen, i quines necessitats de millora i de formació es localitzen.
- Quines són les aportacions de les actuacions realitzades, quines aportacions exteriors han optimitzat el procés d'aprenentatge, quins són exactament els canvis experimentats, a què s'han degut, quines accions realitzades han contribuït al canvi, a què i/o a qui s'atribueixen aquests canvis, com es poden mostrar, quin significat té el canvi que s'ha produït, quines accions es realitzaran per millorar, amb l'ajuda de qui o de quins materials, com es recolliran les mostres d'aquest procés, quines conclusions se'n poden treure, etc. Per què tot això és rellevant en el context de formació de l'alumne.

⁸ No es planteja en absolut la conveniència de seguir aquestes orientacions com si es tractés d'un guió tancat i rígid; més aviat es formulen amb la intenció d'oferir un ventall ampli de possibles continguts a incloure al diari.

- Resultats del intercanvi d'idees, opinions, propostes, reflexions... amb els mestres i les mestres, aportacions de l'observació diària de les dinàmiques del centre i de l'aula, dels alumnes, de la pròpia participació i del propi procés de formació (objectius aconseguits, objectius en procés d'aconseguir, seguiment de funcions i responsabilitat, etc.).
- La pròpia mirada o el propi punt de vista sobre allò més significatiu de la realitat en què es troba. Interrogants, problemes, necessitats que es detecten a la realitat de la qual es participa, propostes de millora i de canvi que es realitzarien, etc.
- El reflex del mode com s'usen i s'apliquen coneixements, actituds, sensibilitats o estratègies propis del perfil de docent en formació.

El diari es farà servir, per tant, cada dia que l'alumne assisteixi al centre de pràctiques. En aquest sentit es recomana que s'utilitzi, d'entrada, un quadern, la qual cosa facilitarà el registre d'informació en qualsevol moment i evita la reformulació formal posterior (perdent-se, d'alguna manera el caràcter inicial del diari). Convé tenir en compte que l'aula és un espai social molt dinàmic, on la intervenció de l'alumne en pràctiques pot ser requerida en qualsevol moment. Per aquest motiu, l'elaboració del diari no ha de ser prioritària davant la participació a l'aula (es poden registrar de manera ràpida idees o paraules clau que es desenvoluparien ja fora de l'escola, a ser possible el mateix dia). En tot cas s'ha de tenir en compte que, precisament perquè l'aula és un espai social, la forma i moment en què es prenguin les anotacions ha de ser del tot respectuosa amb els diferents agents educatius i els infants, i sensible amb les necessitats del moment.

Es presenten algunes frases model per a l'expressió de continguts rellevants al diari:

- Voldria xerrar d'aquest tema perquè per a un docent / per a mi suposa...
- He observat que quan als alumnes.... la seva resposta sol ser més / menys.... Això crec que es deu al fet que....
- He estat parlant amb i me'n he adonat que / m'ha fet veure que / m'ha fet entendre que...
- Em demano per què....
- Me'n estic adonant que la funció del mestre és / representa / suposa /...
- Crec que jo hauria de millorar....perquè.... i per tant el que procuraré és...
- Quant a la meva actuació diria que...
- Em sembla adequat / inadequat / interessant / necessari... que... perquè....
- Veig que es fa servir molt / no es fa servir gens.... tal com hem estat treballant a la Universitat. Penso que potser es deu a que...
- No tinc clar de quina manera faria / diria / enfocaria / plantejaria.... però se m'ocorre que...
- Estic canviant d'opinió / de criteri respecte de Abans, pensava que.... però ara me'n adono que... El canvi es deu al fet que...
- En aquest cas el que jo proposaria és...
- Crec que seria possible fer... d'una altra forma, com...
- Els alumnes de l'aula a la qual faig les pràctiques solen/fan/juguen/diuen.... em sorprèn / no em sorprèn /....perquè...
- Quant al que s'acaba de descriure jo proposaria / intentaria / faria...